YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
15 päivänä heinäkuuta 1970 *

Asiassa 41/69,

ACF Chemiefarma NV, osakeyhtiö, kotipaikka Amsterdam, edustajanaan asianajajansa H. van den Heuvel, 84 Rokin, Amsterdam, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja E. Arendt, Centre Louvigny, 34 b rue Philippe-II,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantajansa E. Zimmermann, avustajana asianajaja G. Van Hecke, Belgian asianajoyhteisö, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja E. Reuter, 4 boulevard Royal,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaisesta menettelystä 16.7.1969 tehdyn ja 5.8.1969 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* N:o L 192, alkaen s. 5, julkaistun komission päätöksen tai muuttamaan sitä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat R. Monaco ja P. Pescatore, tuomarit A. M. Donner, A. Trabucchi (esittelevä tuomari), W. Strauß ja J. Mertens de Wilmars,

julkisasiamies: J. Gand,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 NV Nederlandse Combinatie voor Chemische Industrie, Amsterdam, jäljempänä 'Nedchem', jonka oikeudet ovat siirtyneet kantajalle, teki vuonna 1958 yhdessä viiden muun edustamansa alankomaalaisen yrityksen C. F. Boehringer & Söhne, Mannheim, ja Vereinigte Chininfabriken Zimmer & Co., GmbH, Mannheim, jäljempänä 'Boehringer', ja Buchler & Co., Braunschweig, kanssa sopimuksen, jolla nämä yritykset varasivat itselleen kansalliset markkinansa ja vahvistivat hinnat ja kiintiöt muihin maihin suuntautuvalle kiniinin ja kinidiinin viennille.

2 Buchler vetäytyi kyseisestä sopimuksesta 28.2.1959.

3 Sopimus oli ilmoitettu Bundeskartellamtille, ja Bundeskartellamtin toimenpiteiden jälkeen Boehringer ja Nedchem muuttivat heinäkuussa 1959 sopimusta niin, että siitä suljettiin pois ETY:n jäsenvaltioihin suuntautuvat toimitukset.

4 Nedchemin ja kahden muun edellä mainitun yrityksen välillä toteutettiin vuonna 1960 uusi yritysten välinen järjestely, jota hieman myöhemmin laajennettiin ranskalaisiin ja englantilaisiin yrityksiin.

5 Tämä yritysten välinen järjestely perustui ensinnäkin kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevaan yleissopimukseen, jäljempänä 'vientiä koskeva yleissopimus', jossa määrätään muun muassa kiniinin ja kinidiinin vientiin sovellettavien hintojen ja hyvitysten yhdenmukaistetusta vahvistamisesta ja vientikiintiöiden jakamisesta ja tämän varmistamisesta tasausjärjestelmällä tapauksissa, joissa vientikiintiöt ylittyisivät tai alittuisivat.

6 Lisäksi edellä tarkoitettujen määräysten vaikutus ulotettiin samojen sopimuspuolten välisellä "herrasmiessopimuksella" kaikkiin myynteihin yhteismarkkinoilla.

7 Tässä sopimuksessa vahvistettiin myös periaate kansallisten markkinoiden suojaamisesta kunkin tuottajan hyväksi ja siinä velvoitettiin järjestelyn ranskalaisia osapuolia olemaan valmistamatta synteettistä kinidiiniä.

8 Koska komissio katsoi 16.7.1969 (EYVL N:o L 192, alkaen s. 5) tekemässään päätöksessä, että näin määrätyt kilpailun rajoitukset olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, se määräsi kantajan maksamaan 210 000 laskentayksikön suuruisen sakon.

9 Yritys Chemiefarma NV on yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 13.9.1969 toimitetulla kannekirjelmällä pannut vireille tätä päätöstä koskevan kanteen.

A – Komission toimivallan puuttumista koskeva väite

10 Kantaja, jonka väite perustuu siihen, että vientiä koskeva yleissopimus oli ilmoitettu kansallisille toimivaltaisille viranomaisille ilman, että sitä kohtaan olisi esitetty vastalauseita, kehottaa yhteisöjen tuomioistuinta tutkimaan, missä määrin perustamissopimuksen 88 ja 89 artiklassa ja tarvittaessa neuvoston asetuksessa N:o 17 katsotaan, että komissiolla ei ole toimivaltaa arvioida näin ilmoitettuja yritysten välisiä järjestelyjä.

11 Asetuksen N:o 17 9 artiklan 3 kohdan mukaan "jäsenvaltioiden viranomaisilla säilyy toimivalta soveltaa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa", kuitenkin ainoastaan "niin kauan kuin komissio ei ole aloittanut menettelyä asetuksen 2, 3 tai 6 artiklan nojalla".

12 Kansallisten viranomaisten toimenpiteille näin säädetty väliaikainen luonne ei voi vaikuttaa siten, että komissio ei voisi täysin käyttää toimivaltaansa yhteismarkkinoilla.

13 Joka tapauksessa kyseisiä yritysten välisen järjestelyn osapuolten toimintaa yhteismarkkinoilla ohjaavia herrasmiessopimuksia ei ole ilmoitettu edellä tarkoitetulla tavalla.

14 Tämän vuoksi väite on perusteeton.

15 Kantaja väittää, että komissiolla ei ole toimivaltaa sen vuoksi, että se ei ole hankkinut tarvittavia selvityksiä, jotta se voi todistaa 85 artiklan soveltamiseksi vaadittavien edellytysten olemassaolon.

16 Kyseinen väite koskee olennaisen menettelymääräyksen rikkomista eikä komission toimivaltaa.

B - Vanhentumista koskeva väite

17 Kantaja väittää, että komissio ei ole ottanut huomioon, että väitetty rikkominen on vanhentunut, kun otetaan huomioon aika, joka on kulunut tosiasioiden tapahtuma-ajan ja komission hallinnollisen menettelyn aloittamisen välillä.

18 Säännöksissä, jotka koskevat komission toimivaltaa määrätä sakkoja kilpailusääntöjen rikkomisesta, ei ole mitään mainintaa vanhentumisesta.

19 Oikeusvarmuuden varmistamiseksi vanhentumista koskeva määräaika on vahvistettava etukäteen.

20 Tällaisen määräajan ja sen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistaminen kuuluu yhteisön lainsäätäjän toimivaltaan.

21 Tämän johdosta väite on perusteeton.

C - Menettelyä ja muotoa koskevat väitteet

I Väitetiedoksiantoa koskevat väitteet

22 Kantaja väittää, että komissio ei ole 30.5.1968 antamassaan väitetiedoksiannossa tuonut riittävällä tavalla julki seikkoja, joista se kantajaa moittii, eikä käyttämiään todisteita.

23 Jättäessään tämän tekemättä komissio oli estänyt yhteisöjen tuomioistuinta valvomasta kanteen kohteena olevan päätöksen laillisuutta.

24 Asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 kohdassa komissio velvoitetaan varaamaan niille, joita asia koskee, tilaisuus esittää näkökantansa komission niitä vastaan esittämistä väitteistä ennen kuin komissio tekee päätöksen sakon määräämisestä.

25 Komission asetuksen N:o 99/63/ETY 4 artiklassa säädetään, että komissio saa päätöksissään ottaa huomioon ainoastaan sellaiset yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä vastaan esitetyt väitteet, joiden osalta näille on varattu tilaisuus esittää huomautuksensa.

26 Väitetiedoksianto täyttää tämän vaatimuksen, sillä siinä ilmaistaan selkeästi, vaikkakin tiivistelmänomaisesti, olennaiset tosiseikat, joihin komissio perustaa päätöksensä.

27 Edellä tarkoitetussa 19 artiklassa komissiolle asetettu velvoite täyttyy, jos komissio ilmoittaa hallinnollisen menettelyn aikana puolustautumiseen tarvittavista seikoista.

28 Tässä tapauksessa komissio on selkeästi esittänyt olennaiset tosiseikat, joihin se on perustanut esittämänsä väitteet, ja nimenomaisesti viitannut julistuksiin, jotka sisältyvät asianosaisten yritysten tiettyjen kokousten pöytäkirjoihin, sekä näiden yritysten välillä loka-marraskuussa 1963 käytyyn kirjeenvaihtoon, joka on koskenut kansallisten markkinoiden suojaamista.

29 Toisaalta, väittäessään tarkastustensa perusteella, että asianosaiset yritykset ovat edelleen vaihtaneet tietoja, jotka koskevat yritysten myyntiä ottaen huomioon määrien mahdollisen tasauksen, ja noudattaneet yhdenmukaisten hintojen politiikkaa vuoden 1964 loppuun saakka, komissio päättelee tästä, että tuotanto- ja myyntitoimintaa yhteismarkkinoilla koskevan herrasmiessopimuksen soveltaminen on jatkunut vuoden 1962 jälkeenkin.

30 Tämän johdosta väitetiedoksiannon osalta esitetyt moitteet ovat perusteettomia.

II Hallinnolliseen asiakirja-aineistoon tutustumista koskeva väite

31 Kantaja väittää, että komissio on loukannut sen puolustautumisoikeuksia kieltäessään hallintomenettelyn aikana kantajaa tutustumasta niihin olennaisiin asiakirjoihin, joihin kanteen kohteena oleva päätös perustuu.

32 Vastaaja vastaa, että se oli antanut kantajalle mahdollisuuden tutustua asiakirjoihin, jotka olivat tärkeitä sen esittämien väitteiden arvioimisen kannalta.

33 Komission väitetiedoksiannossa väitetään, että kantaja on vuoteen 1966 saakka noudattanut muiden kiniinin tuottajien kanssa yhteisten hintojen politiikkaa etenkin myynnissään Italiassa, Belgiassa ja Luxemburgissa.

34 Väitetiedoksiannon mukaan yhdenmukaistettu toiminta aiheutuisi erityisesti niiden hintojen yhdenmukaisuudesta, joita yritykset ovat noudattaneet myynneissään kyseisissä maissa.

35 Tämän väitteen tueksi väitetiedoksiannossa (11 kappaleen viimeisessä kohdassa) viitataan komission virkamiesten näissä maissa suorittamien tarkastusten tuloksiin.

36 Kantaja on hallinnollisen menettelyn aikana pyytänyt, että komissio antaisi sen tietoon nämä seikat.

37 Komissio on hylännyt tämän pyynnön ja vedonnut tarpeeseen turvata muiden yritysten liikesalaisuus.

38 Komissio on kuitenkin itse esittänyt, että nämä yritykset olisivat vastavuoroisesti ja säännöllisesti antaneet toisilleen tietoja, jotka koskivat kyseisissä valtioissa myytyjä määriä.

39 Komissio olisi myöskin mielestään epäselvissä tapauksissa voinut kysyä muiden asianomaisten yritysten mielipidettä siitä, voidaanko näitä yrityksiä koskevat asiakirjat antaa tiedoksi kantajalle.

40 Ei vaikuta siltä, että komissio olisi kuullut kyseisiä muita yrityksiä.

41 Kantaja ei kuitenkaan ole hallinnollisen menettelyn aikana kiistänyt harjoittaneensa yhteensovitettua politiikkaa hintojen alalla vuoden 1964 lokakuun loppuun saakka.

42 Näin ollen vaikuttaa siltä, että asiakirjojen tiedoksi antamattomuus olisi ollut hallinnollisen menettelyn yhteydessä omiaan vaikuttamaan kantajan puolustautumismahdollisuuksiin ainoastaan marraskuun 1964 ja tammikuun 1965 välisen ajan osalta.

43 Tämän vuoksi tätä seikkaa on tarkasteltava pääasian yhteydessä.

III Suullisen käsittelyn pöytäkirjan laatimista koskevat väitteet

44 Kantaja väittää, että komissio ei ole ottanut huomioon asetuksen N:o 99/63/ETY 9 artiklan 4 kohtaa jättäessään esittämättä asianosaisille kohtuullisessa määräajassa suullisen käsittelyn täydellisen ja sanatarkan pöytäkirjan ja asettaessaan kantajalle liian lyhyen määräajan huomautusten esittämistä varten ja jättäessään varmistamatta ennen kanteen kohteena olevan päätöksen tekemistä, että kantaja hyväksyy pöytäkirjaluonnoksen.

45 Hallinnollisen menettelyn aikana kantaja, jolle oli annettu kolmen viikon määräaika esittää huomautuksia komission sille esittämästä pöytäkirjaluonnoksesta, ei ole käyttänyt oikeuttaan tehdä muutosehdotuksia eikä se ole myöskään pyytänyt määräajan pidentämistä.

46 Tämän vuoksi kantajalla ei ole perusteita moittia komissiota nyt siitä, että se olisi vahvistanut liian lyhyen määräajan tai siitä, että se ei olisi ennen kanteen kohteena olevan päätöksen tekemistä varmistanut, että kantaja hyväksyy pöytäkirjan.

47 Kantaja väittää lisäksi, että komissio, joka ei ole esittänyt sille hollanninkielistä asiakirjaa, olisi rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 217 ja 248 artiklaan kirjattuja periaatteita sekä neuvoston asetuksen N:o 1 säännöksiä.

48 Neuvoston asetuksen N:o 1 3 artiklan mukaan yhteisön toimielimen jäsenvaltion lainkäyttövallan alaiselle henkilölle osoittamat asiakirjat laaditaan kyseisen jäsenvaltion kielellä.

49 Se, että komissio ei olisi antanut tiedoksi pöytäkirjaluonnoksen hollanninkielistä versiota, olisi virhe kyseisen asiakirjan laatimisessa ja voisi vaikuttaa asiakirjan pätevyyteen.

50 Kantajan esittämistä väitteistä ilmenee kuitenkin, että se kykeni asianmukaisesti tutustumaan pöytäkirjan sisältöön.

51 Kantaja ei ole väittänyt, että pöytäkirja sisältäisi tämän vuoksi kantajaa koskevia olennaisia virheellisyyksiä tai puutteita.

52 On siis katsottava, että todettu virhe ei tässä tapauksessa ole aiheuttanut vahingollisia seurauksia, jotka voisivat vaikuttaa hallinnollisen menettelyn pätevyyteen.

53 Näin ollen edellä tarkoitetut väitteet on hylättävä.

IV Väitteet siitä, että kantaja ei ole riittävällä tavalla osallistunut hallinnolliseen menettelyyn

54 Kantaja väittää, että komissio ei ole noudattanut yleistä oikeusperiaatetta, jonka mukaisesti se olisi velvollinen hyväksymään asianosaisten tiiviin osallistumisen hallinnolliseen menettelyyn, jotta yhdessä voitaisiin korjata mahdolliset epätarkkuudet ja täydentää riittämättömät perustelut.

55 Tämä komission yhteistyökyvyn puute ilmenee kantajan mielestä etenkin siitä, että riidanalaisessa päätöksessä oli edelleen selviä epätarkkuuksia sen vuoksi, että komissio ei ollut ottanut huomioon huomautuksia, joita kantaja oli tehnyt väitetiedoksiantoa koskevassa vastauksessaan.

56 Puolustautumisoikeuksia on kunnioitettu, jos kullakin asianosaisella henkilöllä on ollut mahdollisuus esittää suullisia ja kirjallisia huomautuksiaan väitteistä, joita komissio on esittänyt hänen osaltaan.

57 Ei ole kiistetty, etteikö kantajalla olisi ollut tätä mahdollisuutta hallinnollisen menettelyn aikana.

58 Tämän vuoksi kyseinen väite on perusteeton.

V Komission asetuksen N:o 99/63/ETY oikeudellista perustaa koskeva väite

59 Kantaja väittää, että se, että komissiolle on asetuksen N:o 17 24 artiklassa annettu toimivalta antaa asianosaisten ja muiden kuulemista koskevia säännöksiä, liittyy lainsäädännölliseen toimintaan ja on tämän vuoksi yhteensoveltumaton perustamissopimuksen 87 artiklan sekä 155 ja 4 artiklan yhteisten määräysten kanssa.

60 Perustamissopimuksen 87 artiklassa neuvostolle annetaan tehtäväksi antaa "aiheelliset asetukset ja direktiivit 85 ja 86 artiklassa tarkoitettujen periaatteiden soveltamiseksi".

61 Tästä ei voida päätellä, että neuvostoa olisi kielletty siirtämästä komissiolle toimivaltaa antaa asetuksia, jotka ovat tarpeen neuvoston tehtävässään antamien sääntöjen täytäntöön panemiseksi.

62 Perustamissopimuksen 155 artiklassa, jossa määrätään toimivallan siirtämisestä tätä varten neuvostolta komissiolle, ei rajoiteta tätä oikeutta muuhun kuin asetusten antamista koskevaan toimivaltaan.

63 Neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklassa säädetään, että yrityksillä, jotka ovat osallisina jossakin kyseisen asetuksen piiriin kuuluvassa menettelyssä, on oikeus tulla kuulluiksi komissiossa.

64 Saman asetuksen 24 artiklassa neuvosto valtuuttaa komission antamaan näitä kuulemisia koskevia täytäntöönpanosäännöksiä.

65 Koska neuvosto on vahvistanut periaatteen asianosaisten kuulemisesta komissiossa, säännöt, jotka määrittelevät tässä asiassa noudatettavan menettelyn, ovat, tärkeydestään huolimatta, edellä tarkoitetun 155 artiklan mukaisia täytäntöönpanotoimenpiteitä.

66 Tämän johdosta neuvostolla on oikeus uskoa menettelyä koskevien yksityiskohtien vahvistaminen toimielimelle, joka on toimivaltainen panemaan täytäntöön tämän menettelyn.

67 Tämän johdosta väite, jonka kantaja on esittänyt asetuksen N:o 17 24 artiklan lainvastaisuudesta, on perusteeton.

68 Kantaja väittää lisäksi, että parlamentin käsiteltäväksi annetussa asetusta N:o 17 koskevassa ehdotuksessa ei säädetty toimivallan siirtämisestä komissiolle, minkä vuoksi parlamentti ei olisi voinut antaa lausuntoaan asiasta.

69 Edellä tarkoitetun ehdotuksen – jonka kyseisestä versiosta parlamentti oli antanut myönteisen lausunnon (EYVL 1961, s. 1416) – 20 artikla sisältää asiallisesti samanlaisen säännöksen kuin asetuksen N:o 17 24 artikla.

70 Tämän vuoksi kyseinen väite on perusteeton.

VI Hallinnollisen elimen kokoonpanoa koskeva väite

71 Kantaja esittää, että asiassa on rikottu yleistä periaatetta, jonka mukaisesti mahdollisesti sakon määräämiseen päättyvää asiaa käsittelevän hallinnollisen elimen kokoonpanolta edellytetään jatkuvuutta.

72 Mitään tämän tapaista yleistä periaatetta ei ole olemassa, minkä vuoksi väite on perusteeton.

VII Väite perusteluiden puuttumisesta johtuvasta olennaisen menettelymääräyksen rikkomisesta

73 Kantaja esittää olennaisen menettelymääräyksen rikkomiseen perustuvia useita väitteitä, jotka koskevat kanteen kohteena olevan päätöksen perustelemista.

74 Kantaja väittää ensinnäkin, että päätöksessä ei otettu huomioon huomattavaa osaa vastauksesta, jonka kantaja oli laatinut vastineeksi komission väitetiedoksiantoon ja joka koski erityisesti farmaseuttisten tuotteiden markkinoiden ominaispiirteitä ja alueellisen suojan aiheettomuutta.

75 Nämä puutteet aiheuttavat kantajan mukaan sen, että komission toimivaltaa toimia perustamissopimuksen 85 artiklan nojalla jäsenvaltioiden välisen kaupan mahdollisen esteen vuoksi ei voida mitenkään valvoa.

76 Komissio on perustamissopimuksen 190 artiklan mukaan velvollinen perustelemaan päätöksensä viittaamalla päätöksen laillisen perustan muodostaviin tosiseikkoihin sekä toteamuksiin, joiden perusteella se on tehnyt päätöksensä.

77 Komission ei kuitenkaan edellytetä käsittelevän kaikkia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, joita kukin asianosainen on käsitellyt hallinnollisen menettelyn aikana.

78 Erityisesti sakon määräämisen sisältävän päätöksen osalta perusteluja on pidettävä riittävinä, jos perusteluista ilmenee selkeästi ja johdonmukaisesti kaikki ne tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat toteamukset, joihin asianosaisten rankaiseminen perustuu, niin että sekä asianosaiset että yhteisöjen tuomioistuin voivat saada tietoonsa komission perusteluihin sisältyvät olennaiset seikat.

79 Päätöksestä ilmenee, että komissio on katsonut, että farmaseuttisten tuotteiden markkinatilanne ei ollut ratkaiseva seikka perustamissopimuksen kilpailusääntöjen rikkomisen toteamiseksi.

80 Näin ollen komissio ei ole rikkonut olennaista menettelymääräystä jättäessään päätöksensä perusteluissa viittaamatta seikkoihin, joiden se, perustellusti tai virheellisesti, katsoi olevan asiaan liittymättömiä.

81 Alueellisen suojan osalta päätöksessä selvitetään selkeästi ja johdonmukaisesti sekä tosiseikkoja että oikeudellisia seikkoja koskevat perusteet, joiden vuoksi komissio väittää, että kantaja on yhdessä muiden yritysten kanssa jakanut markkinoita yhteisön sisällä.

82 Edellä esitetyt väitteet eivät siis ole perusteltuja.

83 Kantaja väittää lisäksi, että tietyt päätöksen johdanto-osan kappaleet olisivat ristiriitaisia.

84 Koska kantaja on kuitenkin ainoastaan luetellut kyseiset johdanto-osan kappaleet tarkemmin selittämättä väitettään, tähän perusteeseen vetoaminen on hyödytöntä.

85 Kantaja väittää lisäksi, että kanteen kohteena oleva päätös sisältää väitteitä, joita ei ole perusteltu tai jotka on perusteltu riittämättömällä tavalla.

86 Yritysten välisen järjestelyn ostajille aiheuttamia haittoja koskevien moitittujen perustelujen osalta kysymyksessä ovat sellaiset toteamukset, jotka eivät ole arvoltaan ratkaisevia komission perusteluissa.

87 Päätöksen 24 kohdan 2 ja 3 alakohdan sisältämiä väitteitä koskevan perustelujen riittämättömyyttä koskevan moitteen osalta kyseinen väite kuuluu tosiasiatodisteisiin, jotka ovat päätöksen, ja siten myös pääasian, perustana.

88 Tältä osin komission päätöksen sisältämät tarkennukset ovat riittäviä komission perustelujen ymmärtämistä ja yhteisöjen tuomioistuimen suorittamaa valvontaa varten.

89 Tämän johdosta nämä väitteet ovat perusteettomia.

90 Kantaja väittää myös, että vastaaja on rikkonut asetuksen N:o 99/63/ETY 4 artiklaa sen vuoksi, että kanteen kohteena olevan päätöksen tietyt kohdat – jotka koskevat erityisesti herrasmiessopimuksen, vientiä koskevan yleissopimuksen ja määrien tasauksen oikeudellista ulottuvuutta – eivät sisältyneet väitetiedoksiantoon tai sisältyivät siihen jossakin toisessa muodossa.

91 Päätöksen ei välttämättä tarvitse kaikilta osin vastata väitetiedoksiantoa.

92 Komission on myös otettava huomioon hallinnollisesta menettelystä johtuvat seikat joko hylätäkseen huonosti perustellut väitteet tai muuttaakseen ja täydentääkseen, sekä tosiasiallisesti että oikeudellisesti, hyväksymiensä väitteiden tukena olevaa argumentaatiota.

93 Tämä jälkimmäinen mahdollisuus ei ole ristiriidassa edellä tarkoitetussa 4 artiklassa suojatun puolustautumisoikeuksien periaatteen kanssa.

94 Kyseistä säännöstä noudatetaan, jos päätöksessä ei aseteta asianomaisten henkilöiden vastuulle väitetiedoksiannossa tarkoitetuista rikkomisista poikkeavia rikkomisia ja jos siinä esitetään ainoastaan ne tosiseikat, joista asianomaisilla henkilöillä on ollut mahdollisuus antaa selvitys.

95 Mitään tämän kaltaista moitittavaa seikkaa ei käy ilmi verrattaessa kantajalle 30.7.1968 annettua väitetiedoksiantoa ja kanteen kohteena olevan päätöksen määräyksiä keskenään.

96 Väite on siis perusteeton.

97 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut yleistä oikeusperiaatetta, jonka mukaan yksityisten oikeussubjektien huomio on kiinnitettävä muutoksenhakumahdollisuuksiin ja muutoksenhakua varten asetettuihin määräaikoihin.

98 Koska kantaja on nostanut kanteen asetetussa määräajassa, väite on merkityksetön.

VIII Päätöksen julkistamista koskeva väite

99 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut asetuksen N:o 17 21 artiklan perustana olevia periaatteita antaessaan lehdistölle tiedoksi kanteen kohteena olevan päätöksen ja julkaistessaan sen kokonaisuudessaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, vaikka kyseinen päätös ei kuulu niihin päätöksiin, joiden julkaisemisesta kyseisessä artiklassa säädetään.

100 Vastaaja olisi täten vaikuttanut yleiseen mielipiteeseen kantajan maineen ja pörssisijoituksen kustannuksella.

101 Asetuksen N:o 17 21 artikla, jossa säädetään tiettyjen päätösten julkaisemisesta, ei koske kyseisen asetuksen 15 artiklan nojalla tehtyjä päätöksiä.

102 Vaikka komissiolla ei ollut velvollisuutta julkaista kanteen kohteena olevaa päätöstä, edellä tarkoitettu 21 artikla ei sisällöltään eikä tarkoitukseltaan mitenkään estänyt tätä julkaisemista, sillä julkaisemisella ei paljastettu yritysten liikesalaisuuksia.

103 Se että komissio on antanut päätöksen tiedoksi lehdistölle, ei muuta päätöksen merkitystä eikä sisältöä.

104 Päätöksen julkistaminen voi jopa edesauttaa perustamissopimuksen kilpailusääntöjen noudattamisen varmistamista.

105 Väite on siis perusteeton.

D - Pääasia

I Herrasmiessopimuksen luokittelu ja kesto

106 Kantaja esittää, että komissio on katsonut, että kolmansien maiden kanssa käytävästä kaupasta tehty vientiä koskeva yleissopimus ja osapuolten toimintaa yhteismarkkinoilla ohjaava herrasmiessopimus ovat erottamaton kokonaisuus perustamissopimuksen 85 artiklan kannalta.

107 Vientiä koskevasta yleissopimuksesta poiketen herrasmiessopimus ei olisi ollut 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, ja sen voimassaolo olisi joka tapauksessa lopullisesti lakannut vuoden 1962 lokakuun lopussa.

108 Vientiä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten toiminnasta ei voisi päätellä, että ne olisivat jatkaneet alunperin herrasmiessopimuksessa määrättyjen kilpailun rajoitusten soveltamista.

109 Kanteen kohteena olevan päätöksen sisältämät päinvastaiset johtopäätökset olisivat kantajat mukaan virheellisiä sen vuoksi, että ne perustuivat vääriin toteamuksiin.

110 Herrasmiessopimuksen, jonka kantaja myöntää olleen voimassa vuoden 1962 lokakuun loppuun saakka, tarkoituksena oli rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla.

111 Vientiä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolet olivat kukin julistaneet olevansa valmiita mukautumaan herrasmiessopimukseen, ja ne myöntävät noudattaneensa sitä vuoden 1962 lokakuun loppuun saakka.

112 Tämä asiakirja olisi siis yritysten välisen järjestelyn osapuolten yhteisen tahdon vilpitön ilmaus, joka koski niiden toimintaa yhteismarkkinoilla.

113 Lisäksi asiakirja sisälsi lausekkeen, jonka mukaan herrasmiessopimuksen rikkominen merkitsi *ipso facto* vientiä koskevan yleissopimuksen rikkomista.

114 Tämän johdosta tämä yhteys on otettava huomioon luokiteltaessa herrasmiessopimusta suhteessa 85 artiklan 1 kohdassa kiellettyihin toimenpideryhmiin.

115 Vastaaja perustaa mielipiteensä siitä, että herrasmiessopimus on jatkunut vuoden 1965 helmikuuhun asti, yritysten välisen järjestelyn osapuolten asiakirjoihin ja julistuksiin, joiden epäselvästä ja jopa ristiriitaisesta sisällöstä ei voi päätellä, oliko näillä yrityksillä tarkoitus lakkauttaa herrasmiessopimus 29.10.1962 pidetyssä kokouksessaan.

116 Yritysten toimintaa yhteismarkkinoilla 29.10.1962 jälkeen on siis tarkasteltava neljän seikan osalta, jotka koskevat kansallisten markkinoiden jakamista, yhteisten hintojen vahvistamista, myyntikiintiöiden määrittelemistä ja synteettisen kinidiinin valmistuskieltoa.

II Tuottajien kansallisten markkinoiden suojaaminen

117 Herrasmiessopimuksella varmistettiin kunkin jäsenvaltion kansallisten markkinoiden suojaaminen eri jäsenvaltioiden tuottajien hyväksi.

118 Silloin kun jollekin näistä markkinoista on vuoden 1962 lokakuun jälkeen toimitettu tietyn suuruisia määriä muiden kuin kansallisten tuottajien taholta - kuten tapahtui kiniinin ja kinidiinin myynneissä Ranskassa - näiden toimitusten hinnat ovat pääasiallisesti seuranneet Ranskan sisäisiä hintoja, jotka ovat olleet korkeampia kuin vientihinnat kolmansiin maihin.

119 Ei vaikuta siltä, että kansallisen suojaa koskevan lausekkeen piiriin kuuluvien muiden jäsenvaltioiden keskinäisen kaupan vähäisessä määrässä olisi ollut muutoksia huolimatta niistä huomattavista eroista, jotka vallitsevat kunkin kyseisen valtion noudattamien hintojen välillä.

120 Näiden valtioiden kansallisten lainsäädäntöjen erot eivät riitä selittämään näitä hintojen eroja eivätkä keskinäisen kaupan tosiasiallista puuttumista.

121 Näiden tosiseikkojen selittämiseksi ei voida myöskään vedota esteisiin, jotka voivat aiheutua kiniinin ja kinidiinin kauppaan farmaseuttisia tavaramerkkituotteita koskevien kansallisten lainsäädäntöjen eroista.

122 Vientiä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten välillä vuoden 1963 loka-marraskuussa kansallisten markkinoiden suojaamisesta käydystä kirjeenvaihdosta ainoastaan vahvistettiin näiden yritysten tahto pitää tämä asiaintila muuttumattomana.

123 Nedchem on myöhemmin vahvistanut tämän tahdon näiden yritysten kokouksessa Brysselissä 14.3.1964.

124 Näistä seikoista aiheutuu, että tuottajien kansallisten markkinoiden suojaamisesta aiheutuvan kilpailun rajoittamisen osalta kyseiset tuottajat ovat edelleen 29.10.1962 pidetyn kokouksen jälkeenkin noudattaneet vuonna 1960 tehtyä herrasmiessopimusta ja ilmaisseet tätä varten yhteisen tahtonsa.

125 Kantaja esittää, että etenkin raaka-aineiden pulan vuoksi kansallisten markkinoiden jakaminen, sellaisena kuin se ilmenee vuoden 1963 loka-marraskuussa käydystä kirjeenvaihdosta, ei olisi mitenkään vaikuttanut kilpailuun yhteismarkkinoilla.

126 Kanteen kohteena olevassa päätöksessä todetusta raaka-aineiden vähentymisestä ja kyseisten tuotteiden kysynnän kasvusta huolimatta vakava raaka-ainepulan uhka on ilmennyt vasta vuonna 1964 sen jälkeen, kun Yhdysvaltojen viranomaiset keskeyttivät toimitukset Nedchemille.

127 Toisaalta tällainen tilanne ei tee lailliseksi sellaista yritysten välistä järjestelyä, jonka tarkoituksena on rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla ja joka vaikuttaa valtioiden väliseen kauppaan.

128 Kansallisten markkinoiden jakamisen tarkoituksena on rajoittaa kilpailua ja yhteismarkkinoilla käytävää kauppaa.

129 Se, että raaka-ainepulan ilmetessä kyseisen yritysten välisen järjestelyn kilpailuun ja kansainväliseen kauppaan kohdistuva vaikutus on voinut käytännössä olla vähäisempi kuin tavanomaisena aikana, ei voi muuttaa sitä, että sopimuspuolet eivät ole lakkauttaneet järjestelyään.

130 Kantaja ei ole tuonut esille yhtään merkityksellistä seikkaa, jonka avulla voitaisiin vahvistaa, että se olisi lakannut toimimasta yritysten välisen järjestelyn mukaisesti ennen vientisopimuksen voimassaolon lakkaamista.

131 Näin ollen perusteet, jotka koskevat sitä päätöksen osaa, jossa määrätään tuottajien kansallisten markkinoiden suojaamista koskevan sopimuksen jatkumisesta vuoden 1965 helmikuun alkuun saakka, eivät ole perusteltuja.

III Myyntihintojen vahvistaminen yhdessä

132 Jakamattomien markkinoiden eli Belgian ja Luxemburgin talousliiton ja Italian markkinoiden myyntihintojen yhteisen vahvistamisen osalta herrasmiessopimuksessa määrättiin, että näihin myynteihin sovellettiin vientiä koskevan yleissopimuksen mukaisesti yhteisellä sopimuksella vahvistettua, kolmansiin maihin sovellettavia vientihintoja koskevaa hinnastoa.

133 Se, että lähes kaiken yhteismarkkinoilla myydyn kiniinin ja kinidiinin valmistavat tuottajat ovat yhdessä vahvistaneet myyntihinnat, voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja rajoittaa vakavalla tavalla kilpailua yhteismarkkinoilla.

134 Vaikka vientiä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolet olisivat vastaajan väitteen mukaisesti soveltaneet vuoden 1965 helmikuuhun saakka edellä tarkoitettuihin jäsenvaltioihin toimittamiinsa määriin käypiä vientihintojaan, tästä aiheutuisi, että ne olisivat edelleen noudattaneet myyntihintojen yhteistä vahvistamista koskevaa herrasmiessopimuksen osaa.

135 Vuoden 1962 marraskuun ja vuoden 1964 huhtikuun välisen ajanjakson osalta vastaajan hankkimista tiedoista ilmenee, että yritysten välisellä järjestelyllä vahvistetut käyvät vientihinnat ja asianosaisten, kantaja mukaan lukien, myynneissään suojaamattomilla yhteisön kansallisilla markkinoilla noudattamat hinnat ovat jatkuvasti olleet huomattavan samanlaisia.

136 Jos nämä hinnat poikkeavat vientihintojen hinnastosta, hintojen muutos vastaa yleensä alennuksia tai korotuksia, joista on sovittu herrasmiessopimuksessa.

137 Kantaja ei ole esittänyt yhtään todistetta, joka osoittaisi tämän väitteen perusteettomaksi.

138 Lisäksi 15 prosentin hinnankorotusta, josta on Nedchemin vastarinnan päättäneen vientiä koskevan yleissopimuksen nojalla yhteisesti päätetty 12.3.1964, on sovellettu yhdenmukaisesti, vaikka tämä yritys olisi edelleen mieluummin noudattanut alhaisempia hintoja myös toimituksissa Italiaan, Belgiaan ja Luxemburgiin.

139 Näistä seikoista ilmenee, että myyntihintojen osalta vientiä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolet ovat vuoden 1962 lokakuun jälkeen edelleen toimineet yhteismarkkinoilla ikään kuin vuoden 1960 herrasmiessopimus olisi yhä voimassa.

140 Yritysten välisen järjestelyn osapuolten hintojen alalla vuoden 1964 toukokuusta lähtien harjoittamasta toiminnasta on keskusteltu varteenotettavasti vasta sen jälkeen kun yhteisöjen tuomioistuin on esittänyt vastaajalle kysymyksiä suullisen käsittelyn aikana.

141 Asianosaisten hankkimat tiedot huomioon ottaen näistä keskusteluista on ilmennyt, että vuoden 1964 aikana, ja erityisesti kyseisen vuoden toukokuusta lähtien, eräs yritysten välisen järjestelyn osapuoli on soveltanut yhä useammassa tapauksessa hintoja, jotka poikkesivat noudatetuista vientihinnoista ilman, että vastaaja olisi pystynyt vakuuttavalla tavalla selittämään, miten tämä seikka voisi olla sopusoinnussa sen kanssa, että kyseessä oleva sopimus säilytettiin voimassa.

142 Se että niille, joita asia koskee, ei ole annettu tiedoksi Italiassa ja Belgiassa suoritettujen tarkastusten tuloksia, on estänyt kaikki mahdollisuudet tehdä selvityksiä ja käydä keskusteluja hallinnollisen menettelyn aikana ja näyttää olleen omiaan vaikuttamaan siihen, että sellaiset tosiseikat, jotka olisi pitänyt tuoda julki, ovat edelleen jääneet pimentoon.

143 Näin ollen ei ole oikeudellisesti riittävällä tavalla osoitettu, että kantaja olisi muiden tuottajien kanssa tehdystä yhteisestä sopimuksesta soveltanut yhdenmukaisia hintoja myynneissään Belgian ja Luxemburgin talousliittoon ja Italiaan vuoden 1964 toukokuun jälkeen.

144 Tämän johdosta vuoden 1964 toukokuun ja vuoden 1965 helmikuun välinen ajanjakso on suljettava pois rikkomisen piiristä.

IV Myyntikiintiöt

145 Yhteismarkkinoiden myyntikiintiöiden vahvistamisen osalta, johon liittyi tasausjärjestelmä ja joka muodosti lisätakeen kansallisten markkinoiden jakamiselle, kantaja esittää, että tällaisen järjestelmän toiminnalle tarvittava edellytys, siis kaikkien myyntien, yhteisössä suoritetut myynnit mukaan lukien, vastavuoroinen tiedoksi antaminen ei olisi enää täyttynyt vuoden 1962 lokakuun jälkeen.

146 Ei vaikuta varmalta, että asianomaisille yrityksille annetut myyntiä koskevat tiedot, joita vastaaja on esittänyt vastakkaisen väitteensä tueksi, koskevat myös toimituksia yhteismarkkinoilla.

147 Näissä asiakirjoissa viitataan päinvastaisesti yleensä nimenomaisesti "vientimyynteihin", joka on ilmaisu, jolla yritysten välisen järjestelyn osapuolet tarkoittivat tavallisesti myyntejä kolmansiin maihin.

148 Lisäksi yritysten välisen järjestelyn kahden osapuolen vuoden 1964 tammikuussa käymästä kirjeenvaihdosta ilmenee, että edes näitä vientimyyntejä koskevia lukuja ei ollut annettu tiedoksi säännöllisesti.

149 Vastaaja myöntää itsekin kanteen kohteena olevan päätöksen perusteissa, että tasausjärjestelmää, jonka tarkoituksena oli varmistaa kiintiöiden noudattaminen, ei ollut sovellettu vuosien 1963 ja 1964 aikana raaka-aineiden vähenemisen ja kysynnän kasvun vuoksi, minkä vuoksi yritysten välisen järjestelyn osapuolilla ei enää ollut intressiä suorittaa keskinäisiä tasaavia toimituksiaan.

150 Vastaaja on suullisessa käsittelyssä esittänyt Nedchemin, Boehringerin ja Buchlerin vuosina 1962-1964 myymiä kiniinin määriä koskevan taulukon, jonka tarkoituksena oli osoittaa, että nämä määrät, jotka edustivat prosentuaalista osuutta kokonaiskiintiöistä, eivät kyseisen ajanjakson osalta huomattavasti poikkeaisi kullekin kyseiselle yritykselle yritysten välisen järjestelyn yhteydessä asetetusta kiintiöstä ja että kiintiöjärjestelmä olisi edelleen toiminut vuoden 1962 jälkeenkin.

151 Tästä taulukosta, johon ei ole sisällytetty kinidiinin myyntejä, ilmenee kuitenkin, että vaikka perusteeksi otettaisiin kahden viimeisimmän vuoden keskiarvo, kunkin kolmen yrityksen osalta on havaittavissa huomattavia poikkeamia suhteessa niiden omiin kiintiöihin.

152 Lisäksi komission hankkimat luvut ovat luonteeltaan yleisiä, ja niihin sisältyy asianosaisten kiniinin myynti kokonaisuudessaan, eikä niistä siten voi arvioida asianomaisten yritysten toiminnan kehitystä yhteismarkkinoilla.

153 Koska kiintiöjärjestelmän jatkumisesta yhteismarkkinoiden myynneissä vuoden 1962 lokakuun jälkeen ei ole riittävästi todisteita, on pääteltävä, että kanteen kohteena olevan päätöksen tätä osaa koskevat kantajan väitteet ovat perusteltuja.

V Synteettisen kinidiinin valmistamisen rajoitukset

154 Herrasmiessopimuksessa kiellettiin ranskalaista yritysryhmittymää valmistamasta synteettistä kinidiiniä.

155 Yhden jäsenvaltion yrityksille asetettujen ja muiden jäsenvaltioiden yritysten hyväksi koituvien rajoitteiden vakavuuden vuoksi ja ottaen huomioon näiden yritysten huomattavuuden kyseisillä markkinoilla näiden kieltojen tarkoituksena on selvästi rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla ja ne ovat luonteeltaan sellaisia, että ne vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

156 Vetoaminen siihen, että ranskalaiset yritykset eivät tämän sopimuksen tekohetkellä olisi pystyneet valmistamaan synteettistä kinidiiniä, ei voi tehdä lailliseksi tällaista rajoitusta, joka täysin esti näitä yrityksiä ryhtymästä tähän toimintaan.

157 Se, että ranskalaiset yritykset olivat hyväksyneet tämän toiminnanvapautensa rajoituksen, voi selittyä sillä, kun otetaan huomioon intressit, joita niillä oli – tuotteisiinsa Ranskassa sovellettujen erityisen korkeiden hintojen vuoksi – kansallisilla markkinoillaan hyödyntämänsä alueellisen suojan turvaamisessa.

158 Kun otetaan huomioon yhteys, joka on näiden kahden kilpailua rajoittavan tekijän välillä, voidaan kohtuullisella varmuudella päätellä, että tuotantokielto on kestänyt yhtä kauan kuin alueellinen suoja.

159 Vaikka on totta, että Boehringer on vuoden 1964 maaliskuussa luovuttanut lisenssin kinidiinin tuotantoa varten sellaiselle yritysten välisessä järjestelyssä yhä mukana olevalle englantilaiselle osapuolelle, jolle oli herrasmiessopimuksessa asetettu vastaavia rajoituksia kuin ranskalaisille yrityksille, seikka ei kuitenkaan mitenkään muuta sitä, mitä on edellä todettu ranskalaisten yritysten ja yritysten välisen järjestelyn saksalaisten ja hollantilaisten osapuolten välisistä suhteista.

160 Vaikka on mahdollista, että kanteen kohteena olevassa päätöksessä todetun (29 kohdan viimeinen alakohta) raaka-aineiden vähentymisen vuoksi kansallisten markkinoiden turvaamisella ei viimeisinä aikoinaan ole ollut huomattavia vaikutuksia kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, tämä yritysten välinen järjestely on kuitenkin kestänyt vuoden 1965 helmikuuhun saakka.

161 Koska ei ole päinvastaisia todisteita ja ottaen huomioon edellä esitetyn, yritysten välisen järjestelyn kahden eri tekijän välillä olevan yhteyden, on katsottava, että sopimus, joka on rajoittanut ranskalaisten yritysten valmistamisvapautta, on ollut voimassa yhtä kauan.

162 Näin ollen kantajan tältä osin esittämät väitteet ovat perusteettomia.

VI Yhteismarkkinoilla vallinneen yritysten välisen järjestelyn kokonaisarviointi

163 Edeltävistä seikoista aiheutuu, että kantaja on yhdessä muiden kiniinin ja kinidiinin tuottajien kanssa ollut osallisena ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklassa kielletyssä yritysten välisessä järjestelyssä.

164 Tämä yritysten välinen järjestely on olennaisilta osiltaan jatkunut myös 29.10.1962 pidetyn kokouksen jälkeen.

165 Vakavat epäilyt yritysten välisen järjestelyn jatkumisesta vuoden 1962 jälkeen koskevat ainoastaan myyntikiintiöiden soveltamista.

166 Kuitenkaan se, että yritykset eivät olisi jatkaneet kiintiöjärjestelmän soveltamista, ei vaikuta huomattavasti parantaneen kilpailun edellytyksiä, sillä yritykset ovat edelleen noudattaneet yhdessä vahvistamiaan hintoja ja soveltaneet yhdenmukaisesti yhteismarkkinoiden toimituksiinsa yhteisiä hinnan korotuksia, jotka on toteutettu vuoden 1964 maalis- ja lokakuussa ja joista on päätetty vientiä koskevan yleissopimuksen yhteydessä, sekä pitäneet voimassa kansallisten markkinoidensa turvaamisen ja ranskalaisia yrityksiä koskevan kiellon tuottaa synteettistä kinidiiniä.

167 On kuitenkin todettu, että toimituksissa Italiaan, Belgiaan ja Luxemburgiin on sovellettu yhdenmukaisia hintoja ainoastaan vuoden 1964 huhtikuuhun saakka.

168 Edelleen, vaikka olisi myönnettävä, että vientiä koskeva yleissopimus olisi voinut olla voimassa yhteismarkkinoita koskevasta sopimuksesta riippumatta, on todettava, että yritysten välisen järjestelyn osapuolet ovat tosiasiassa asettaneet huomattavan painoarvon sille, että molempia sopimuksia sovellettaisiin yhtä aikaa.

169 Vaikka vientiä koskeva yleissopimus on vuoden 1963 lokakuusta lähtien julistettu "lepotilaan", asianomaisten yritysten myöhempien kokousten aikana tekemistä julistuksista ja niiden kaikesta myöhemmästä käyttäytymisestä ilmenee selkeästi, että niiden etujen mukaista oli, että yleissopimus olisi säilytetty edelleen voimassa, erityisesti sen mahdollista käyttöä varten yhteismarkkinoilla.

VII Sakkoa koskevat väitteet

170 Kantaja väittää, että komissio on määrännyt sille sakon rikkomisesta, joka oli jo lakannut.

171 Kantajan mukaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyt sakot ovat luonteeltaan uhkasakkoja eivätkä rikosoikeudellisia seuraamuksia.

172 Asetuksen N:o 17 15 artiklassa säädetyt seuraamukset eivät ole luonteeltaan uhkasakkoja.

173 Näiden seuraamusten tarkoituksena on poistaa lainvastainen käyttäytyminen sekä ehkäistä tällaisen käyttäytymisen toistuminen.

174 Tätä tarkoitusta ei voisi aiheellisesti saavuttaa, mikäli seuraamuksen soveltamisessa olisi rajoituttava ainoastaan seuraamuksen hetkellä vallitseviin rikkomisiin.

175 Se että rikkominen ja vahingollisten vaikutusten mahdollisuus ovat lakanneet, ei mitenkään vaikuta komission toimivaltaan määrätä seuraamuksia.

176 Arvioitaessa rikkomisen vakavuutta sakon määrän vahvistamista varten on otettava huomioon etenkin kilpailulle aiheutettujen rajoitusten luonne, kyseessä olevien yritysten määrä ja suuruus, niiden hallitsema markkinaosuus yhteisössä sekä markkinoiden tilanne rikkomisen ajankohtana.

177 Kantaja esittää lainvastaisuusväitteen edellä tarkoitettua 15 artiklaa vastaan sillä perusteella, että kyseisessä säännöksessä säädetty sakkojärjestelmä eroaa olennaisesti komission ehdotuksesta, josta oli kuultu Euroopan parlamenttia.

178 Kokonaisuutena tarkasteltuna asetusehdotusta, josta oli kuultu parlamenttia, ei ollut olennaisesti muutettu.

179 Näin ollen lainvastaisuusväite on perusteeton.

180 Kantaja pyytää yhteisöjen tuomioistuinta poistamaan sakon, tai ainakin huomattavasti alentamaan sen määrää, sen vuoksi, että kantajan syyksi luettu rikkominen olisi luonteeltaan "puhtaasti muodollinen".

181 Kantaja esittää lisäksi, että määrätyn sakon ja tehdyn rikkomisen välillä ei olisi asianmukaista suhdetta ottaen huomioon etenkin sen, että kantaja oli yritysten välisen järjestelyn yhteydessä aina tukenut hintojen säilyttämistä alhaisella tasolla.

182 Riidanalaisen päätöksen sisältämistä tosiseikkoja koskevista toteamuksista tehtyjen väitteiden osalta tässä tuomiossa jo esitetyistä toteamuksista aiheutuu, että rikkominen ei ole luonteeltaan puhtaasti muodollinen.

183 Kanteen kohteena olevan päätöksen 40 kohdan kolmannessa alakohdassa on nimenomaisesti esitetty, että kantaja on useaan otteeseen ollut suhteellisen alhaisten hintojen kannalla.

184 Komissio on siis ottanut huomioon tämän tekijän arvioidessaan sakon määrää.

185 Koska kantajan hyväksi olevat lieventävät asianhaarat on otettu huomioon, kantajalle määrätty sakko on ollut yritysten välisen järjestelyn muille osapuolille määrättyihin sakkoihin verrattuna suhteellisesti pienempi kuin kiintiö, joka sillä oli yritysten välisessä järjestelyssä.

186 Kantajalle määrätyn sakon suhteellisen korkea määrä on kuitenkin perusteltu erityisesti sen vuoksi, että tämä yritys hallitsee kyseisten tuotteiden suurinta markkinaosuutta ja ottaen huomioon sen, että yritys on huomattavasti vaikuttanut sopimusten laatimiseen ja toteuttamiseen, sekä sen, että se on tietoisesti syyllistynyt luonteeltaan vakavaan rikkomiseen.

187 Kanteen kohteena olevan päätöksen sisältämät kantajan syyksi luettavia rikkomisia koskevat toteamukset ovat siis olennaisilta osiltaan perusteltuja.

188 Koska myyntikiintiöiden vahvistamisen poissulkeminen vuoden 1962 marraskuun ja vuoden 1965 helmikuun väliseltä ajalta ja myyntihintojen vahvistamisen poissulkeminen vuoden 1964 toukokuun ja vuoden 1965 helmikuun väliseltä ajalta ei ole huomattavasti lieventänyt yritysten välisestä järjestelystä johtuvien kilpailurajoitusten vakavuutta, sakon määrää on perusteltua alentaa vain vähän.

189 Sakon määrää on alennettava 200 000 laskentayksikköön.

Oikeudenkäyntikulut

190 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

191 Koska kantaja on hävinnyt asian olennaisilta osin, kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla,

ottaen huomioon oikeudenkäyntiasiakirjat,

kuultuaan esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten suulliset lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 85 artiklan,

ottaen huomioon neuvoston asetuksen N:o 17 ja Euroopan talousyhteisön komission asetuksen N:o 99/63/ETY,

ottaen huomioon Euroopan talousyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan,

ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on hylännyt muut laajemmat tai vastakkaiset vaatimukset ja antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kumoamiskanne hylätään.**

2) **Euroopan yhteisöjen komission 16.7.1969 tekemää päätöstä (EYVL N:o L 192, alkaen s. 5) muutetaan siltä osin kuin sen 1 artiklassa todetaan, että kantaja on soveltanut 9.4.1960 tehdyn herrasmiessopimuksen kiintiö- ja tasausjärjestelmää koskevia lausekkeita vuoden 1962 marraskuun ja vuoden 1965 helmikuun välisenä aikana sekä kiniinin ja kinidiinin vientien hintojen ja hyvitysten vahvistamista koskevia lausekkeita vuoden 1964 toukokuun ja vuoden 1965 helmikuun välisenä aikana.**

3) **Edellä tarkoitetussa päätöksessä kantajalle määrätyn sakon määrää alennetaan 200 000 laskentayksikköön.**

4) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Lecourt Monaco Pescatore

Donner Trabucchi Strauß Mertens de Wilmars

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä heinäkuuta 1970.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti